

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1957-1958.

VERGADERING VAN 15 APRIL 1958.

Verslag van de Commissie van Justitie, belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling van de zetel en het rechtsgebied van de vrederechten in het rechterlijk arrondissement Tongeren.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1957-1958.

SÉANCE DU 15 AVRIL 1958.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner le projet de loi déterminant le siège et le ressort des justices de paix de l'arrondissement judiciaire de Tongres.

Aanwezig : ROLIN, voorzitter; ANCOT, CAMBY, CHOT, Mevr. CISELET, de hh. DE BAECK, DERBAIX, DUTERNE, LAGAE, LIGOT, NIHOUL, RONSE, Mevr. VANDERVELDE, de hh. VAN REMOORTELE en CUSTERS, verslaggever.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het wetsontwerp tot vaststelling van de zetel en het rechtsgebied van de vrederechten in het rechterlijk arrondissement Tongeren werd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 20 Februari 1958 aangenomen met 104 stemmen bij 76 onthoudingen.

Bij het ontwerp worden hiernavolgende wijzigingen toegebracht aan de thans bestaande toestand :

- 1° te Genk wordt een vrederecht opgericht;
- 2° het vrederecht van het kanton Zichen-Zussen-Bolder wordt opgeheven;
- 3° hiertoe worden wijzigingen doorgevoerd in de thans bestaande afbakeningen van vijf op de zes kantons van het rechterlijk arrondissement Tongeren.

In het verslag van Kamerlid Tahon vindt men een omstandige opgave van deze wijzigingen.

Hiernavolgende tabel geeft een overzichtelijk beeld van het gevolg dezer wijzigingen ten aanzien van de bevolking der onderscheiden kantons :

R. A 5476.

Zie :

Gedr. St. van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

674 (Zitting 1956-1957) :

- 1 : Wetsontwerp;
- 2 : Verslag;
- 3 : Amendementen.

Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

19 en 20 Februari 1958.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi déterminant le siège et le ressort des justices de paix de l'arrondissement judiciaire de Tongres a été adopté par la Chambre des Représentants par 104 voix et 76 abstentions, le 20 février 1958.

Le présent projet apporte à la situation actuelle les modifications suivantes :

- 1° il crée une justice de paix à Genk;
- 2° il supprime la justice de paix du canton Zichen-Zussen-Bolder;
- 3° il modifie en conséquence les limites actuelles de cinq cantons sur les six que compte l'arrondissement judiciaire de Tongres.

M. le député Tahon a donné dans son rapport un aperçu complet de ces modifications.

Le tableau ci-dessous présente une vue d'ensemble des conséquences qui découleront de ces mesures à l'égard de la population de ces différents cantons :

R. A 5476.

Voir :

Documents de la Chambre des Représentants :

674 (Session de 1956-1957) :

- 1 : Projet de loi;
- 2 : Rapport;
- 3 : Amendements.

Annales de la Chambre des Représentants :

19 et 20 février 1958.

KANTON — CANTON	Huidige toestand der bevolking <i>Population actuelle</i>	Bevolking volgens ontwerp <i>Population d'après le projet</i>
Bilzen	73.352	31.788
Borgloon /Looz	33.547	33.322
Bree	22.800	23.277
Maaseik	28.950	28.950
Mechelen /Maas	49.951	41.414
Tongeren — <i>Tongres</i>	32.628	44.730
Zichen-Zussen-Bolder	15.629	—
Genk	—	53.376

* * *

In de loop van de behandeling voor de Commissie van Justitie en ter openbare zitting van de Kamer der Volksvertegenwoordigers werden bepaalde punten onderzocht waarvan het verslag van Kamerlid Tahon en het verslag van de openbare debatten reeds gewag maken.

Uw Commissie van Justitie wijdde op haar beurt een onderzoek aan sommige van deze punten.

1° De wenselijkheid van de opheffing van het kanton Zichen-Zussen-Bolder.

Over de principiële wenselijkheid om te Genk een vrederecht op te richten bestaat er algemene instemming : deze beslissing is volkomen verantwoord door de demografische ontwikkeling welke dit gedeelte van de provincie Limburg, waar het centrum van de kolenmijnnijverheid gevestigd is, sinds de laatste 25 jaar heeft doorgemaakt.

Daarentegen werd tijdens de Kamerdebatten de opportuniteit van de voorgestelde afschaffing van het vrederecht te Zichen-Zussen-Bolder in twijfel getrokken.

De overheden der gemeenten van meervernoemd kanton dringen aan opdat de bestaande toestand zou gehandhaafd blijven.

Bij de stemming in de Kamer der Volksvertegenwoordigers over het besproken ontwerp verklaarden Limburgse vertegenwoordigers uit meerderheid en oppositie zich gekant tegen de besproken bepaling.

Op dit ogenblik wordt het vrederecht van het kanton Zichen-Zussen-Bolder bediend door de vrederechter van Tongeren. De diensten van de griffie zijn echter ter plaats gevestigd. De plaatselijke verbindingen — meestal per autobus — zijn gericht op de hoofdplaats van het kanton zodat de betrekkingen tussen de rechtsonderhorigen uit de betrokken gemeenten en de zetel van het vrederecht vrij gemakkelijk zijn.

Beweerd wordt dat dit niet meer het geval zijn zal indien de rechtsonderhorigen voortaan onder

Au cours de la discussion à la Commission de la Justice et à la séance publique de la Chambre des Représentants, certains points ont été examinés, dont il est fait mention dans le rapport de M. le député Tahon et dans le compte-rendu des débats publics.

A son tour, votre Commission de la Justice s'est occupée de certains de ces points.

1° Opportunité de la suppression du canton de Zichen-Zussen-Bolder.

Tout le monde est d'accord pour dire qu'il est opportun, en principe, de créer une justice de paix à Genk : cette décision est parfaitement justifiée par l'évolution démographique qui s'est poursuivie au cours des 25 dernières années dans cette partie de la province de Limbourg où s'est établi le centre de l'industrie minière.

En ce qui concerne, par contre, la suppression de la justice de paix de Zichen-Zussen-Bolder, l'opportunité de cette mesure a été mise en doute au cours des débats qui ont eu lieu à la Chambre.

Les autorités communales de ce canton insistent sur la nécessité de maintenir la situation existante.

Lors du vote à la Chambre des Représentants, des élus limbourgeois, tant de la majorité que de l'opposition, ont manifesté leur hostilité à la disposition en cause.

Actuellement, la justice de paix du canton de Zichen-Zussen-Bolder est desservie par le juge de paix de Tongres. Mais les services du greffe sont établis sur place. Les communications locales sont assurées principalement par des lignes d'autobus et elles convergent vers le chef-lieu du canton, ce qui rend assez aisés les rapports entre les justiciables des communes intéressées et le siège de la justice de paix.

D'aucuns prétendent qu'il n'en sera plus ainsi lorsque les justiciables dépendront du canton de

het kanton Tongeren zouden ressorteren zoals het besproken ontwerp voorstelt. De verbindingen tussen Tongeren en de gemeenten van het huidige kanton Zichen-Zussen-Bolder zijn inderdaad moeilijker. De uurtabellen welke in het verslag van Kamerlid Tahon opgenomen werden schijnen zulks te bevestigen.

Uw Commissie is de mening toegedaan dat het belang van de rechtsonderhorigen ongetwijfeld aandacht verdient; doch dit is eveneens waar voor het vraagstuk van de rationeler organisatie van het rechtswezen in ons land waarvan de voorgestelde afschaffing een klein onderdeel is.

Beide schijnbaar tegenstrijdige belangen moeten in de mate van het mogelijke verzoend worden.

De afschaffing van het kanton Zichen-Zussen-Bolder werd reeds voorgestaan in het algemeen ontwerp van wet waarbij het grondgebied van het Rijk in rechterlijke gebieden wordt ingedeeld en de tabel van het personeel der vrederechten en politierechtbanken wordt vastgesteld (Senaat, zitting 1947-1948, n° 463). Deze afschaffing werd gehandhaafd in het voorontwerp van wet op de rechterlijke inrichting op 15 September 1951 door het Ministerie van Justitie uitgegeven.

Uw Commissie is van oordeel dat de voorgestelde afschaffing gerechtvaardigd voorkomt gelet op het gering belang van het besproken vrederecht: in het jaar 1956 werden er slechts 126 burgerlijke en 311 politiezaken behandeld op de twee wekelijkse terechtzittingen, terwijl er slechts 17 familieraden samengeroepen werden.

Wat betreft de verbindingen met Tongeren, kanton waaronder de rechtsonderhorigen van Zichen-Zussen-Bolder volgens het ontwerp zullen ressorteren, is uw Commissie van oordeel dat de verkeersorganisatie zich zal aanpassen aan de nieuw geschapen toestand, zodat de ongemakken voor de rechtsonderhorigen ook op dit punt niet mogen overschat worden.

2° Het vraagstuk van de onafstelbaarheid der rechters.

Bij de voorgestelde wijziging van gebiedsomschrijving van de diverse kantons waarmede de oprichting van het nieuw vrederecht te Genk gepaard gaat, wordt vooral aan de vrederechters van Bilzen en Mechelen a/Maas een aanzienlijk deel van hun huidige rechtsgebied onttrokken.

In cijfers uitgedrukt komt zulks op het volgende neer:

Tongres, ainsi que le propose le projet en discussion. En fait, les communications entre Tongres et les communes du canton actuel de Zichen-Zussen-Bolder sont plus difficiles. Les horaires reproduits dans le rapport de M. le député Tahon semblent confirmer la chose.

Votre Commission estime que si l'intérêt des justiciables mérite incontestablement d'être pris en considération, il en est de même en ce qui concerne le problème que pose la réorganisation rationnelle du système judiciaire de notre pays, réorganisation dont la suppression proposée n'est qu'un élément mineur.

Il importe de concilier dans la mesure du possible ces intérêts apparemment contradictoires.

La suppression du canton de Zichen-Zussen-Bolder avait déjà été proposée dans le projet de loi portant répartition du territoire du Royaume en circonscriptions judiciaires et fixant le tableau du personnel des justices de paix et tribunaux de police (Sénat, session de 1947-1948, n° 463). L'avant-projet de loi sur l'organisation judiciaire publié le 15 septembre 1951 par le Ministère de la Justice maintenait également cette suppression.

Votre Commission est d'avis que la suppression proposée paraît justifiée, eu égard au peu d'importance que présente la justice de paix en question: pendant l'année 1956, elle a examiné seulement 126 affaires civiles et 311 affaires de police au cours de ses deux audiences hebdomadaires, tandis qu'il n'y a eu que 17 convocations de conseils de famille.

En ce qui concerne les communications avec la ville de Tongres, chef-lieu du canton auquel sera rattachée la commune de Zichen-Zussen-Bolder, votre Commission estime que les moyens de transport s'adapteront à la situation nouvelle qui sera ainsi créée, et que, sur ce point aussi, il convient de ne pas exagérer les difficultés qui résulteront pour les justiciables du vote du présent projet.

2° Le problème de l'inamovibilité des juges.

La modification que le Gouvernement propose d'apporter à la circonscription des différents cantons à la suite de la création de la nouvelle justice de paix de Genk, a pour effet d'enlever une partie considérable de leur ressort, notamment aux justices de paix de Bilzen et de Mechelen-aan-de-Maas.

Le tableau suivant permet de se faire une idée de l'importance de ces modifications:

	Bevolking — Population			%
	thans — actuelle	volgens ontwerp — d'après le projet	Vermindering — Diminution	
Bilzen	73.352	31.788	41.564	56
Mechelen-aan-de-Maas	49.951	41.414	8.537	17

Tijdens de debatten in de Kamer der Volksvertegenwoordigers werd door de Kamerleden Robyns en Du Bus de Warnaffe de stelling verdedigd dat de voorgestelde wijziging van gebiedsomschrijving zou indruisen tegen artikel 100 van de Grondwet dat het principe van de onafstelbaarheid der rechters stelt.

Het is voldoende bekend dat volgens de eensgezinde rechtsleer dit principe in de Grondwet opgenomen werd, zowel in het belang van de rechter als van de rechtsonderhorigen, met het doel een zo ruim mogelijke waarborg te verlenen voor een onafhankelijke en onpartijdige rechtsbedeling, meer bepaald door een mogelijke drukking vanwege de Uitvoerende Macht op de persoonlijke loopbaan van de rechter van meet af aan uit te schakelen door hem voor zijn leven te benoemen en vast te leggen dat hij van zijn plaats niet kan worden ontzet of geschorst tenzij bij een beslissing van de Rechtelijke Macht of niet kan worden overgeplaatst tenzij met zijn toestemming en door een nieuwe benoeming.

De stelling door de meervernoemde Kamerleden verdedigd kan in het kort als volgt worden samengevat: door aan een rechter een deel van zijn rechtsgebied te onttrekken, zonder zijn toestemming, doet men « onrechtstreeks » tekort aan de meervernoemde grondwettelijke stelregel.

De h. Robijns drukte zich uit als volgt: « Indien wij uwe stelling over de onafzetbaarheid zouden aanvaarden dan zoudt U dus, zonder toestemming van de betrokken rechter, hem een deel van zijn rechtsgebied kunnen ontnemen. Voor dat deel is hij dus afzetbaar. De onafzetbaarheid, Mijnheer de Minister, is ondeelbaar of zij is het niet.

» U ontnemt door dat ontwerp, onder meer aan de vrederechter van Bilzen twee derden van zijn gebied en van zijn rechtsonderhorigen. U zoudt hem evengoed, krachtens uw principe, negen tienden of zelfs tien tienden kunnen ontnemen.

» Voor het deel van de rechtsonderhorigen dat U hem ontnemt zal hij een afgezette rechter geweest zijn, met al de gevolgen daaraan verbonden. »

Deze zienswijze werd bijgetreden door de heer du Bus de Warnaffe.

Uw Commissie heeft dit vraagstuk onderzocht.

Omtrent de aard en de bedoeling van het grondwettelijk principe van artikel 100 zijn alle auteurs het eens.

« Het is een waarborg voor de onpartijdigheid van de vonnissen » (Ch. FAIDER: redevoering van 23 April 1872 - *Pas* 1872 - GIRON: *Droit public*, n° 161 aangehaald door BELTJENS: *Constitution*, art. 100, n° 1).

« Het is een waarborg voor de onafhankelijkheid van de rechters » (G. DOR: *Notes de droit public*, n° 783).

« De macht beschikt dus over geen enkel intimidatiemiddel, over geen enkel middel om de magistraten te beïnvloeden door hun positie te bedreigen » (ORBAN: *Le Droit constitutionnel*, II, n° 297).

Au cours des débats qui ont eu lieu à la Chambre des Représentants, MM. les députés Robyns et du Bus de Warnaffe ont défendu la thèse que la modification proposée de la circonscription serait contraire à l'article 100 de la Constitution qui pose le principe de l'inamovibilité des juges.

On sait que les auteurs sont unanimes à déclarer que ce principe a été inscrit dans la Constitution, tant dans l'intérêt du juge que dans celui des justiciables, en vue d'assurer une garantie aussi large que possible à l'indépendance et à l'impartialité de l'administration de la justice, plus spécialement en éliminant d'emblée la possibilité d'une pression qui serait exercée par le pouvoir exécutif sur la carrière personnelle du juge, et ce en le nommant à vie et en stipulant qu'il ne peut être privé de sa place ni suspendu que par un jugement et que le déplacement d'un juge ne peut avoir lieu que par une nomination nouvelle et de son consentement.

La thèse défendue par les députés précités peut se résumer comme suit: en enlevant au juge, sans son consentement, une partie de son ressort, on porte « indirectement » atteinte au principe constitutionnel.

M. Robyns s'est exprimé comme suit: « Si nous admettions votre thèse relative à l'inamovibilité, vous pourriez enlever au juge intéressé, sans son consentement, une partie de son ressort. Le juge serait donc amovible pour cette partie-là. L'inamovibilité, Monsieur le Ministre, est indivisible ou elle n'est pas.

» Par le présent projet vous enlevez notamment au juge de paix de Bilzen les deux tiers de son ressort et de ses justiciables. Vous pourriez tout aussi bien, en vertu de votre principe, lui enlever les neuf dixièmes ou même les dix dixièmes,

« Pour la partie de justiciables que vous lui enlevez, il sera un juge révoqué, avec toutes les conséquences que cela comporte. »

M. du Bus de Warnaffe s'est rallié à cette manière de voir.

A son tour, votre Commission a examiné le problème.

Tous les auteurs sont d'accord sur la nature et le but du principe posé par l'article 100 de la Constitution.

« C'est une garantie pour assurer l'impartialité des jugements » (Ch. FAIDER, discours du 23 avril 1872 — *Pas* 1872; GIRON: *Droit public*: n° 161, cité par BELTJENS, *Constitution*, art. 100 — n° 1).

« C'est une garantie pour assurer l'indépendance des juges » (G. DOR: *Notes de droit public*, n° 783).

« Le pouvoir n'a donc à sa disposition aucun moyen d'intimidation, aucun moyen d'influencer les magistrats en les menaçant dans leur position » (ORBAN, *Le droit constitutionnel*, II, n° 297).

Het arrest van de Raad van State dd. 15 December 1950 in zake Higny (tekst van het arrest met een zeer omstandig commentaar van de heer J. DEMBOUR : *Rec. jurispr. de Droit adm. et Conseil d'Etat* 1951 - blz. 111 en vlg.) heeft deze traditionele opvatting bevestigd door een welbepaalde beslissing van de uitvoerende macht te vernietigen welke tegen het grondbeginsel van artikel 100 van de Grondwet indruist.

Uwe Commissie is echter de mening toegedaan dat deze volkomen verantwoorde beslissing van de Raad van State geen oplossing brengt voor het vraagstuk dat hier opgeworpen werd.

De stelling die door dit hoog rechtscollege ten aanzien van de uitvoerende macht wordt ingenomen kan zo maar niet per analogie ingeroepen of toegepast worden ten aanzien van de wetgevende macht.

Het gaat er immers om te onderzoeken in hoever de wetgevende macht zou verhinderd zijn door de bepaling van artikel 100 van de Grondwet om, bij een algemene wet, de gebiedsomschrijving te wijzigen van een vrederecht, dus ook b.v. van een rechtbank of van een hof.

M.a.w. nagegaan moet worden binnen welke grenzen de wetgever de modaliteiten van de rechterlijke organisatie kan wijzigen met inachtneming en onder eerbiediging van het grondwettelijk principe van artikel 100.

In dit verband schrijft WIGNY in zijn *Droit Constitutionnel* het volgende :

« Het beginsel van de onafzetbaarheid geldt slechts ten opzichte van de *uitvoerende macht*. Een rechter kan onwaardig of onbekwaam worden en moet dan op zij kunnen worden gezet door een gezagdrager, in dit geval de *rechterlijke macht* die overeenkomstig artikel 100 bij vonnis zal beschikken.

.....

» Al de leden van de rechterlijke macht worden zoniet door gebrekkigheid of door een fout, dan toch onafwendbaar bedreigd door ouderdom. Daarom regelt *de wet* van 25 Juli 1867 de inruststelling van de magistraten. Is deze wet ongrondwettig? Is zij niet in tegenspraak met de levenslange benoeming? Klaarblijkelijk is zij niet in strijd met de geest van artikel 100 » (P. WIGNY : *Droit Constitutionnel*, II, n° 584).

Dit standpunt wordt volledig bijgetreden door Prof. Dor waar hij schrijft :

« Het grondwettelijk beginsel van de onafzetbaarheid legt de wetgevende macht niet aan banden wat betreft de door haar noodzakelijk geachte wijzigingen in de rechterlijke organisatie. Een wet zou een overbodig geworden rechtbank kunnen opheffen. Maar de magistraten van die rechtbank zouden niettemin de hoedanigheid van rechter en de op die functie staande wedde behouden, wanneer zij niet, met hun toestemming, naar een andere zetel worden overgeplaats » (G. DOR : *Notes de Droit public*, Liège 1953, n° 815).

In de desbetreffende rechtsliteratuur werden destijds bedenkingen in tegenovergestelde zin vooruitgezet door de heer Defroidmont in een studie

L'arrêté du Conseil d'Etat du 15 décembre 1950 en cause Higny (texte de l'arrêté accompagné d'un commentaire très circonstancié de M. J. Dembour : *Rec. jurispr. de droit adm. et Conseil d'Etat* 1951, pp. 111 et suivantes) a confirmé ces conceptions traditionnelles en annulant une décision de l'Exécutif qui portait atteinte au principe de l'article 100 de la Constitution.

Votre Commission estime toutefois que cette décision pleinement justifiée du Conseil d'Etat ne suffit pas à résoudre le problème qui nous occupe.

La position prise par cette Haute Juridiction à l'égard du pouvoir exécutif ne peut être invoquée ou appliquée par analogie à l'égard du pouvoir législatif.

Il s'agit en effet d'examiner dans quelle mesure la disposition de l'article 100 de la Constitution empêcherait le pouvoir législatif de modifier, par une loi générale, la circonscription d'une justice de paix, et dès lors, par exemple, celle d'un tribunal ou d'une Cour.

Il faut, en d'autres termes, examiner dans quelles limites le législateur a le pouvoir de modifier les modalités de l'organisation judiciaire tout en respectant le principe de l'article 100 de la Constitution.

A ce sujet, M. Wigny écrit dans son *Droit Constitutionnel* :

« Le principe de l'inamovibilité n'existe que vis-à-vis du *pouvoir exécutif*. Un juge peut devenir indigne ou incapable. Une autorité doit pouvoir l'écarter. Ce sera le *pouvoir judiciaire* qui conformément à l'alinéa 2 de l'article 100 statuera par jugement.

.....

» A défaut d'infirmité ou de faute, l'âge vient accabler inexorablement tous les membres de l'ordre judiciaire. C'est pourquoi *la loi* du 25 juillet 1867 organise la mise à la retraite des magistrats. Est-elle inconstitutionnelle? Ne contredit-elle pas la nomination à vie? Manifestement elle ne trahit pas l'esprit de l'article 100. » (P. WIGNY, *Droit constitutionnel*, II, n° 584).

Ce point de vue est entièrement partagé par la Professeur Dor, qui s'exprime comme suit :

« Le principe constitutionnel de l'inamovibilité n'a pas pour effet d'enchaîner le pouvoir législatif dans les modifications qu'il estimerait devoir apporter à l'organisation judiciaire. Une loi pourrait supprimer un tribunal désormais inutile. Seulement, les magistrats de ce tribunal n'en conserveraient pas moins la qualité de juge et le traitement attaché à cette fonction, s'ils n'étaient transférés à un autre siège avec leur consentement » (G. DOR : *Notes de Droit public*, Liège 1953, n° 815).

Dans les travaux juridiques relatifs à cet objet, on a pu lire à l'époque les considérations en sens contraire que M. Defroidmont a développées dans

« Réflexions sur la constitutionnalité d'un projet de réforme de la magistrature » (La Belgique Judiciaire 20/27 januari 1924, blz. 34 en vlg.): « De rechter mag niet worden beroofd van zijn plaats d.i. van zijn ambt, d.i. van zijn bevoegdheid om te vonnissen, welke bevoegdheid onafscheidelijk is verbonden aan zijn hoedanigheid als rechter, uitgaat van de Natie, door de Koning is verleend en door de twee andere Staatsmachten in hem niet kan worden tot stand gebracht of teniet gedaan ».

Tegen deze strakke interpretatie van artikel 100 van de Grondwet reageerde de heer Warlomont, ondervoorzitter bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel in volgende bewoordingen: « Hoe zou een *organieke* wet een grondwettelijke bepaling kunnen overtreden door een of meer plaatsen van rechter af te schaffen en aan de titularis(sen) ervan aldus de werkelijke uitoefening van hun ambt in hun zetel te onttrekken tot de eerstvolgende vacature(s) van betrekkingen die door de normale gang van zaken zijn vrijgekomen ? »

» Zulk een wet kan namelijk — en dit is van belang — niet de betrokken magistraat persoonlijk treffen en dus ook geen afbreuk doen aan zijn onafhankelijkheid. De betrokkene neemt automatisch de uitoefening van zijn ambt opnieuw op, zonder ooit een van de daaraan verbonden voordelen te hebben moeten prijsgeven.

» Bovendien voorziet de Grondwet wel in de onafzetbaarheid van de rechters maar niet in de onafschafbaarheid van de rechtbanken, waaraan zij verbonden zijn, en heeft de thesis die wij hier om haar absolute bestrijden tot gevolg dat zij zijdelings toch grondwettelijk onafschafbaar zouden zijn in strijd met artikel 94 van de Grondwet. Het besluit, dat uit dit artikel moet worden getrokken, is dat de rechtbanken zelf kunnen worden opgeheven bij een gewone wet zoals bij die van 6 juni 1839 is gebeurd ten aanzien van de rechtbank van Saint-Hubert. » (WARLOMONT : *Le Magistrat*, n° 465-466-467).

Tot zover het standpunt van de auteurs van Publiek Recht.

* * *

Uw Commissie heeft gemeend daarbij nog volgende praktische bedenkingen te mogen naar voren brengen :

1° Het is niet de eerste maal dat de wetgever wijzigingen aanbrengt in de rechterlijke organisatie en meer bepaald in de gebiedsomschrijving van bepaalde rechtscolleges.

Uit een studie welke gemaakt werd door de Documentatiedienst van de Senaat blijkt dat er sinds het ontstaan van de Belgische Grondwet meer dan 20 precedenten tot stand zijn gekomen zonder dat ooit beweerd is geworden dat het grondwettelijk principe van de onafstelbaarheid van de rechters daardoor in het gedrang zou zijn gekomen.

2° Indien de toestemming van de rechter zou vereist zijn voor elke bij de wet voorgenomen wijziging van het hem toevertrouwd rechtsgebied zou dezelfde toestemming logischerwijze ook moeten

une étude intitulée « Réflexions sur la constitutionnalité d'un projet de réforme de la magistrature » publiée dans La Belgique Judiciaire des 20/27 janvier 1924, pp. 34 et suivantes : « Le juge ne peut être privé de sa place, c'est-à-dire de sa fonction, c'est-à-dire de son pouvoir de juger, pouvoir inséparable de sa qualité de juge, qui émane de la Nation, qui lui fut confiée par le Roi et que les deux autres pouvoirs de l'Etat sont impuissants à créer et à anéantir en lui. »

C'était là une interprétation rigide de l'article 100 de la Constitution, contre laquelle M. Warlomont, Vice-Président du tribunal de première instance de Bruxelles, a réagi dans les termes suivants : « On ne voit pas comment une loi *organique* enfreindrait le prescrit constitutionnel, en supprimant une ou des places de juge, privant ainsi son ou leurs titulaires de l'exercice effectif de leur judicature dans leur siège jusque la ou les prochaines vacances de placer ouvertes de par le délaissement de celles-ci par l'effet normal des événements.

» Semblable loi, en effet, - et c'est ce qui importe — ne peut viser la personne du magistrat intéressé, ni dès lors porter atteinte à son indépendance. L'intéressé reprend automatiquement l'exercice de ses fonctions, sans avoir jamais perdu aucun des avantages y attachés.

» On remarquera en outre que si l'inamovibilité des juges est constitutionnelle, celle des tribunaux eux-mêmes, auxquels ils sont attachés ne l'est pas et que la thèse que nous combattons ici avec son caractère absolu a pour effet de leur conférer indirectement ce caractère, contrairement à l'article 94 de la Constitution. Les tribunaux eux-mêmes peuvent, telle est la conclusion qui se dégage de celui-ci, être supprimés par une loi ordinaire ainsi que le fut, en vertu de la loi du 6 juin 1839, le tribunal de Saint-Hubert. » (WARLOMONT : *Le Magistrat*, n° 465-466-467).

Tel est donc le point de vue des auteurs de droit public.

* * *

Votre Commission a estimé pouvoir y ajouter les considérations d'ordre pratique que voici :

1° Ce n'est pas la première fois que le législateur modifie l'organisation judiciaire et plus spécialement la circonscription de certaines juridictions.

Ainsi qu'il résulte d'une étude faite par le Service de Documentation du Sénat, il y a eu, depuis l'entrée en vigueur de la Constitution belge, plus de 20 précédents, sans qu'on ait jamais soutenu que le principe constitutionnel de l'inamovibilité des juges en fût atteint.

2° Si le consentement du juge était requis pour chaque modification légale du ressort qui lui a été confié, il faudrait logiquement obtenir le même consentement des justiciables intéressés, car c'est

gegeven worden door de betrokken rechtsonderhorigen in wier voordeel de grondwettelijke waarborg van artikel 100 eveneens tot stand werd gebracht.

3° Indien de besproken stelling moest opgaan voor een wijziging van de territoriale bevoegdheid der rechters zou zulks eveneens het geval moeten zijn voor hun bevoegdheid *ratione materiae* hetgeen praktisch ondenkbaar voorkomt en overigens door geen enkele auteur verdedigd of aanbevolen wordt.

4° De werkgever put zijn bevoegdheid tot regeling van alles wat met de rechterlijke organisatie verband houdt in artikel 94 van de Grondwet. Dit artikel zou volstrekt onverenigbaar worden met artikel 100 van de Grondwet indien men aan dit artikel de strakke interpretatie zou geven waarvan spraak in deze beschouwingen.

5° Vanzelfsprekend moeten de verworven rechten van de betrokken magistraten volledig gehandhaafd worden zoals gewaarborgd bij artikel 100 van de Grondwet. Dit is echter een vraagstuk dat geen uitstaans heeft met de discussie omtrent de interpretatie van art. 100 van de Grondwet.

* * *

Een commissielid dient een amendement in dat luidt als volgt :

« De vrederechter en de plaatsvervangende vrederechters van de bij deze wet gesplitste kantons melden aan de Minister van Justitie, binnen de drie maanden na de bekendmaking van de wet, welk van de kantons zij hebben gekozen. Zo zij dit niet hebben gedaan, worden zij aangewezen voor datgene van de twee kantons dat de Koning hun zal aanduiden. »

Dit amendement wordt verworpen met 12 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

3° De toestand van de notarissen.

Hiernavolgende tabel geeft de inwerking weer van het besproken wetsontwerp op de toestand van de notarissen in de gerechtelijke kantons wier gebiedsomschrijving gewijzigd zal worden :

en leur faveur également qu'a été prévue la garantie constitutionnelle de l'article 100.

3° Si cette thèse était valable en matière de modification de la compétence territoriale des juges, elles devrait l'être aussi pour ce qui est de leur compétence *ratione materiae*. Or, dans la pratique, cela ne paraît pas concevable et n'est d'ailleurs soutenu ni recommandé par aucun auteur.

4° C'est l'article 95 de la Constitution qui donne au législateur le pouvoir de régler tout ce qui concerne l'organisation judiciaire. Cet article deviendrait tout à fait incompatible avec l'article 100 de la Constitution si on interprétait ce dernier avec toute la rigueur voulue par lesdites considérations.

* * *

Un commissaire a déposé un amendement rédigé comme suit :

« Le juge de paix et les juges de paix suppléants d'un canton scindé feront connaître au Ministre de la Justice, dans les trois mois qui suivent la publication de la présente loi, celui des cantons dont ils auront fait le choix. Faute de quoi, ils seront affectés à celui des deux cantons que le Roi leur assignera. »

Au vote, cet amendement est rejeté par 12 voix contre 1 et 1 abstention.

3° La situation des notaires.

Le tableau ci-dessous traduit les incidences du projet en discussion sur la situation des notaires dans les cantons judiciaires dont les circonscriptions seront modifiées :

KANTON — CANTON	Aantal notarissen — Nombre de notaires		
	Thans — <i>Actuellement</i>	Volgens wet op notariaat — <i>D'après la loi sur le notariat</i>	Na stemming ontwerp — <i>Après le vote du projet</i>
Bilzen	5	6	5
Borgloon	4	5	5
Bree	2	3	3
Maaseik	3	4	4
Mechelen-aan-de-Maas	5	6	5
Tongeren — Tongres	5	5	6
Zichen-Zussen-Bolder	3	2	—
Genk	—	—	6

Het vraagstuk dat hier gesteld wordt, werd reeds besproken naar aanleiding van het wetsontwerp tot versmelting van de rechterlijke kantons Hoei en Héron (Senaat 1957-1958, n° 179).

Zoals bekend heeft deze bespreking aanleiding gegeven tot het indienen van een wetsvoorstel met algemene draagwijdte onder de handtekening van onze collega's Rolin en Derbaix waarbij de tekst van artikel 31 van de wet van 25 Ventôse, Jaar XI zal gepreciseerd worden (Senaat, zitting van 1957-1958, n° 300).

Voor de notarissen van de hierboven opgesomde kantons ziet de toestand er als volgt uit : de thans in functie zijnde notarissen blijven hun ambt waarnemen zoals in het verleden. Doch naargelang de plaatsen openvallen zal er toepassing gedaan worden van het gewijzigd artikel 31 om de uiteindelijke normalisering te bekomen ten aanzien van de spreiding der notariaten in de diverse kantons zoals opgegeven in de laatste kolom van bovenstaande tabel.

* *

De tekst van het wetsontwerp werd aangenomen met algemeenheid van stemmen min twee onthoudingen.

Dit verslag werd goedgekeurd met eenparigheid van stemmen.

De Verslaggever,
J. CUSTERS.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

Le problème qui se pose en l'occurrence a déjà été étudié à l'occasion de l'examen du projet de la loi portant fusion des cantons judiciaires de Huy et de Héron (Sénat), session de 1957-1958, n° 179).

On sait que cette discussion a abouti au dépôt d'une proposition de loi de portée générale, signée par nos collègues MM. Rolin et Derbaix et tendant à préciser le texte de l'article 31 de la loi du 25 Ventôse, An XI (Sénat, session de 1957-1958, n° 300).

La situation des notaires des cantons touchés par les mesures envisagées se présente comme suit : les notaires actuellement en fonction continueront à instrumenter comme auparavant, mais à mesure que des vacances se produiront, il sera fait application de l'article 31 modifié, pour aboutir à une normalisation définitive de la répartition des études notariales dans les divers cantons, telle qu'elle est indiquée à la dernière colonne du tableau ci-dessus.

* *

Le texte du projet de loi a été adopté à l'unanimité des voix moins deux abstentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J. CUSTERS.

Le Président,
H. ROLIN.